

Nedre Eiker kommune
Postboks C
3051 Mjøndalen

Brevet er sendt per e-post til: post@nedre-eiker.kommune.no

Rapport etter forurensningstilsyn ved Mjøndalen avløpsanlegg

Sammendrag

Fylkesmannen gjennomførte 10. og 11. mars 2015 forurensningstilsyn ved Mjøndalen avløpsanlegg. Tilsynet ble gjennomført som en revisjon. Denne rapporten omhandler avvik, anmerkninger og andre forhold som ble avdekket under revisjonen. Rapporten omhandler også oppfølging etter revisjonen. Den er å anse som endelig hvis vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen 16. april 2015.

Fylkesmannen avdekket fire avvik og en anmerkning under revisjonen.

Avvikene gjaldt følgende:

- Renseeffektkravet for fosfor ble ikke overholdt i 2014.
- Virksomheten kunne ikke dokumentere tap fra avløpsnett.
- Nedre Eiker kommune manglet en dokumentert oversikt over overløpene på avløpsnett.
- Det var mangler ved internkontrolldokumentasjonen ved Mjøndalen avløpsanlegg.

Anmerkningen gjaldt følgende:

- Deler av internkontrolldokumentasjonen ved Mjøndalen avløpsanlegg kan forbedres.

Avvikene og anmerkningen er nærmere beskrevet under eget punkt.

Vi ber om at virksomheten innen 1. juni 2015 sender Fylkesmannen en plan for retting av avvikene. Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet under eget punkt.

Vi fatter vedtak om at virksomheten skal betale 47 100 kr i gebyr for revisjonen. Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet.

Marianne Seland
seniorrådgiver

Håkon Dalen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift. Dokumentet er bare sendt elektronisk.

Diverse informasjon

Dato for revisjonen: 10. og 11. mars 2015	Rapportnummer: 2015.002.R
Forrige kontroll: 28. mai 2008 (inspeksjon)	
Kontaktperson for virksomheten: Svein Magne Krøvel-Velle	Til stede fra Fylkesmannen: Marianne Seland Håkon Dalen

Kontrollert virksomhet

Navn: Mjøndalen avløpsanlegg, eid og drevet av Nedre Eiker kommune	E-post: post@nedre-eiker.kommune.no
Besøksadresse: Orkidehøgda 1B, 3050 Mjøndalen	Telefon: 32 23 25 00
Organisasjonsnr.: 874639982	Kommune: 0625 Nedre Eiker
Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing	Anleggsnr.: 0625.0040.01
Risikoklasse: 2	Tillatelse gitt: 13. mars 2002
	Tillatelse sist endret: 2. mai 2013

Bakgrunn for revisjonen

Fylkesmannen gjennomførte revisjonen for å kontrollere om Nedre Eiker kommune for Mjøndalen avløpsanlegg overholder gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven. Revisjonen inngår i en landsdekkende aksjon for avløpsanlegg i 2015.

Tema for revisjonen var som følger:

- langsiktige planer
- driftsresultater
- utslippskontroll
- internkontroll
- risikovurdering
- utslippskontroll
- farlig avfall
- vedlikehold
- tillatelse

Rapporten beskriver avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen, innen områder der Fylkesmannen er forurensningsmyndighet. Rapporten gir altså ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: et forhold som Fylkesmannen mener er nødvendig å påpeke for å ivareta det ytre miljøet, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: saker som fremkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan det også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

Resultater fra revisjonen

Hovedkonklusjon

Mjøndalen avløpsanlegg har de siste fem årene oppnådd en gjennomsnittlig årlig fosforrenseeffekt på 97 % (2010), 95 % (2011), 94 % (2012), 97 % (2013) og 94 % (2014) (anleggets årsrapporter). Dette til tross for at det er ledet en relativt stor fremmedvannmengde, det vil si overflatevann, grunnvann og drikkevann, inn på renseanlegget: Gjennomsnittlig innløpskonsentrasjon av fosfor i 2014 var ca. 2,9 mg/l, noe som betyr at avløpsvannet bestod av i størrelsesorden 3/4 fremmedvann og 1/4 sanitært og industrielt avløpsvann. Kravet i utslippstillatelsen er 95 % gjennomsnittlig årlig fosforrenseeffekt, og anlegget har derved overholdt dette hoved-resultatkravet i tre av de fem siste årene. Kommunen har ikke hatt naboklager på lukt eller støy fra Mjøndalen avløpsanlegg de siste to årene.

For at Nedre Eiker kommune for Mjøndalen avløpsanlegg skal overholde sentrale bestemmelser i forurensningsregelverket fremover, må kommunen blant annet sørge for at renseanlegget fortsetter å ha høy fosforrenseeffekt, at tapet av urensset kloakk fra avløpsnettets blir tallfestet og eventuelt redusert, at mengden fremmedvann til anlegget eventuelt blir redusert, og at internkontrollen ved avløpsanlegget blir forbedret.

Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Renseeffektkravet for fosfor ble ikke overholdt i 2014.

Avvik fra:

Virksomhetens utslippstillatelse.

Kommentarer:

Årlig gjennomsnittlig renseseffekt for fosfor ved Mjøndalen avløpsanlegg skal være minst 95 %, jamfør virksomhetens utslippstillatelse. I 2014 var den gjennomsnittlige fosforrenseeffekten 94 %. Driften av renseanlegget har ifølge kommunens representanter vært stabil de siste årene. Dette er dokumentert ved at renseseffekten for fosfor internt i renseanlegget (fosfor i utløpsvann som andel av fosfor i innløpsvann) har vært svært høy. For 2014 var denne intern-renseeffekten for fosfor ca. 98,5 %. Ifølge forurensningsforskriften § 14-11 skal overløp ved renseanlegget inkluderes når fosforrenseeffekten for et avløpsanlegg skal beregnes. I 2014 gikk det i overkant av 350 000 m³ avløpsvann i overløp ved Mjøndalen renseanlegg. Det er relativt mye sammenlignet med tidligere år. Og det er mengden overløp i prøvetakingsperioden som ifølge kommunens representanter er årsaken til at Mjøndalen avløpsanlegg ikke overholdt fosforrensekravet i 2014.

Avvik 2

Virksomheten kunne ikke dokumentere tap fra avløpsnett.

Avvik fra:

Virksomhetens utslippstillatelse, vedlegg om krav til restutslipp fra rensedistriktene i Nedre Eiker kommune.

Kommentarer:

Tap av avløpsvann fra avløpsnett tilknyttet Mjøndalen avløpsanlegg kan skje via overløp eller lekkasjer. Ved Mjøndalen avløpsanlegg var det per mars 2015 38 pumpestasjoner, hvorav 37 hadde overløp til resipient. Videre var det på avløpsnett i størrelsesorden 50 overløp benevnt av kommunen som nødoverløp (overløp i kummer med kun spillvannsledning), og noen hundre felleskummer for kloakk og overvann, hvor det var mulighet for overløp av kloakk til overvannet og vice versa. I tillegg var det to overløp ved rensaneanlegget, et nødoverløp og et driftsoverløp. Kommunens representanter kjente ved tilsynet ikke til større lekkasjer på avløpsnett. For overløpene i rensaneanlegget hadde kommunen mengdemåling av overløp, og de 37 pumpestasjonene med overløp til resipient var utstyrt med automatisk tidsregistrering av overløp. I tillegg hadde noen av felleskummene (ca. sju stk.) montert utstyr for automatisk registrering av tid for overløp, og for varsling av overløp.

Nedre Eiker kommune har krav til at tap av fosfor fra avløpsnett skal være maks 8 % per år. Kommunen kunne ved tilsynet ikke si eller dokumentere om dette kravet var overholdt i 2014, eller tidligere år. Videre hadde kommunen ikke en dokumentert rutine for kontroll og oppfølging av tap fra avløpsnett. Kommunens representanter mente ved tilsynet at de ikke hadde nok data til å si hva tapet fra avløpsnett hadde vært.

Nedre Eiker kommune må få på plass tilstrekkelig utstyr og rutiner for å dokumentere tap av fosfor fra sanitært og industrielt avløpsvann fra avløpsnett. Videre mener vi kravet til tap fra avløpsnett er så sentralt at dette kravet skal være grundig omtalt i internkontrollen for Mjøndalen avløpsanlegg, og inkluderes i målformuleringen, i risikovurderingen og i hendelser som krever dokumentert avvikshåndtering, og at rutiner for oppfølging og kontroll av kravet skal være skriftlig dokumentert (se avvik 4).

Mjøndalen avløpsanlegg har krav til maks 8 % tap av fosfor fra avløpsnett. Ved fremtidig endring av utslippstillatelsen etter forurensningsloven, kan kommunen forvente at dette kravet blir skjerpet til 5 %, fordi dette er det kravet de fleste avløpsanleggene Fylkesmannen forvalter i Buskerud har. På lengre sikt for Mjøndalen avløpsanlegg, og per i dag for de avløpsanleggene som allerede har avløpsnett med velfungerende separatsystem, mener vi det er grunnlag for å sette kravet til tap av fosfor fra avløpsnett til 1 %. Vi ber kommunen ta det i betraktning ved langsiktig planlegging for Mjøndalen avløpsanlegg.

Avvik 3

Nedre Eiker kommune manglet en dokumentert oversikt over overløpene på avløpsnett.

Avvik fra:

Forurensningsforskriften § 14-5.

Kommentarer:

Ifølge forurensningsforskriften § 14-5 skal kommunen ha oversikt over alle overløp på avløpsnett til Mjøndalen avløpsanlegg. Dette inkluderer en dokumentert oversikt over overløpenes plassering, og en beskrivelse av resipientforholdene ved overløpene. Ved tilsynet fortalte kommunens representanter at kommunen jobber med å få kartfestet alle overløpene, men at det fortsatt var en del som gjensto for å få fullført denne jobben. Vi viser for øvrig til avvik 2, og til avvik 4, om risikovurdering av avløpsnett.

Avvik 4

Det var mangler ved internkontrolldokumentasjonen ved Mjøndalen avløpsanlegg.

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5 annet ledd punkt 6, 7 og 8.

Kommentarer:**Risikovurdering**

For avløpsnett til Mjøndalen avløpsanlegg hadde Nedre Eiker kommune ved tilsynet flere elementer av risikovurdering med hensyn på forurensningsfare. Kommunen hadde blant annet en plan for regelmessig og forebyggende spyling av prioriterte ledningsstrekk. Grunnlaget ved etablering av denne spyleplanen var en risikovurdering for utsatte deler av ledningsnett, fra 2004. Spyleplanen, og justering av den, var basert på vurdering av fare for tetting av ledningene. Merknadene i spyleplanen omtalte også årsaken til at enkeltstrekk trengte spyling. Videre hadde kommunen en dokumentert prioritering av hvilke ledningsstrekk som skal saneres de neste årene. Endelig hadde kommunen satt i gang med risikovurdering av en del pumpestasjoner. Men kommunen manglet en overordnet dokumentert risikovurdering for avløpsnett, inkludert vurdering av fare for forurensning fra overløp.

Kommunen hadde ved tilsynet en dokumentert risikovurdering for Mjøndalen renseanlegg, datert 27. mai 2014. Men vi mener denne risikovurderingen var mangelfull med hensyn på å identifisere hendelser som kan føre til at virksomheten forurenser mer enn det som er akseptabelt, og hvilke tiltak (installasjoner/rutiner) kommunen har gjort eller vil gjøre for å sikre at forurensningsfaren skal være tilstrekkelig lav. Risikovurderingen beskrev steder/prosesstrinn på renseanlegget, men ikke hvilke hendelser som kunne oppstå forskjellige steder.

Kommunen må på bakgrunn av dette få komplettert risikovurderingen for Mjøndalen avløpsanlegg, både for renseanlegg og avløpsnett, og koble handlingsplaner/saneringsplaner til denne risikovurderingen.

Sentrale rutiner

Internkontrollforskriften § 5 annet ledd punkt 7 sier blant annet at sentrale rutiner ved Mjøndalen avløpsanlegg skal være skriftlig dokumentert. Kommunen kunne ved revisjonen dokumentere en god del arbeidsrutiner/arbeidsinstrukser for avløpsanlegget. Fylkesmannen vil likevel påpeke følgende:

- rutinen for oppfølging av renseresultater omtaler ikke hvem som har ansvar for å fortløpende ta stilling til om kravet til renseeffekt er eller ligger an til å bli oppfylt
- kommunens rutine for egenkontroll av renseresultater er ikke skriftlig dokumentert

- avfallsanlegget har ingen skriftlig rutine for å identifisere, oppbevare, levere og deklare farlig avfall

Anmerkninger

Anmerkning 1

Deler av internkontrolldokumentasjonen ved Mjøndalen avløpsanlegg kan forbedres.

Kommentarer:

Avvikshåndtering

Kommunen hadde dokumenterte rutiner for hvordan alvorlige og/eller stadig gjentakende avvik skal håndteres (rutine 8.01 av 21.05.14, 8.02 av 17.08.14 og 8.03 av 17.08.14). Kommunen var ved revisjonen i ferd med å komme skikkelig i gang med å bruke dette avvikshåndteringssystemet, men det var en del usikkerhet blant medarbeiderne ved Mjøndalen avløpsanlegg om hvilke hendelser som skal følges av slik systematisk og grundig avvikshåndtering. Avviksrutinene bør omfatte hvilke typer hendelser som skal ha en dokumentert avvikshåndtering.

Andre forhold

Fremtidig behov for nytt renseanlegg

Ifølge kommunens representanter er det trolig at det i løpet av den neste tiårsperioden vil bli behov for et nytt renseanlegg i Nedre Eiker. Grunnen til det er at kapasiteten til det eksisterende Mjøndalen renseanlegg da kan være overskredet pga. økt tilknytning som følge av befolkningsøkning. Ifølge forurensningsforskriften § 14-6 vil anlegg som gjennomgår en vesentlig endring få krav til rensing av organisk stoff (sekundærrensekravet). Med vesentlig endring menes for eksempel en økt tilknytning på 25 % eller 5 000 pe, ut fra situasjonen slik den var i 2007, jamfør Miljødirektoratets kommentarer til forurensningsforskriften (www.miljodirektoratet.no – Regelverk). Kommunens representanter var ved tilsynet kjent med bestemmelsen om rensing av organisk stoff, og årsrapporten for Mjøndalen avløpsanlegg for 2013 konkluderer med at avløpsanlegget til da ikke hadde gjennomgått en vesentlig endring. Vi minner likevel om at det ifølge forurensningsforskriften § 14-4 er slik at før en vesentlig endring har skjedd ved et avløpsanlegg, så skal en kommune ha søkt om, og fått, en endret utslippstillatelse etter forurensningsloven, og sørge for å ha et anlegg som er konstruert og driftet slik at det klarer sekundærrensekravet.

Gjennomføring

Systemrevisjonen omfattet følgende aktiviteter:

Forberedende møte, 4. mars 2015

Dette var et forberedende møte for planlegging av systemrevisjonen.

Åpningsmøte, befaring og intervjuer, 10. mars 2015

Fem personer ble intervjuet. Revisorene gikk verifikasjon (befaring) 10. mars. Verifikasjonen omfattet ledningsnett (tre kummer og en pumpestasjon) og Mjøndalen renseanlegg.

Avsluttende møte, 20. mars 2015

Fylkesmannens representanter la fram funnene sine etter revisjonen, og virksomheten kommenterte funnene.

Oppfølging etter revisjonen

Nedre Eiker kommune plikter snarest å få rettet avvikene som er beskrevet i denne rapporten. Vi ber om at dere innen 1. juni 2015 sender oss en skriftlig plan for hvordan avvikene vil bli rettet. Planen skal angi tidspunkt for når avvikene skal være ferdig rettet.

Vi ber om at dere sender tilbakemeldinger per e-post til fmbupost@fylkesmannen.no, gjerne med kopi til revisoren (fmbuhda@fylkesmannen.no). Eventuelt kan dere sende tilbakemeldinger per post til Fylkesmannen i Buskerud, postboks 1604, 3007 Drammen.

Vedtak om gebyr

Fylkesmannen varslet i e-post av 4. februar 2015 at Nedre Eiker kommune vil bli ilagt et gebyr for revisjonen. Vi har ikke mottatt noen uttalelser til saken. Fylkesmannen fatter derfor følgende vedtak: Nedre Eiker kommune skal betale 47 100 kr i gebyr for revisjonen. Hjemmel for vedtaket er forurensningsforskriften § 39-3 jamfør § 39-8. Faktura med innbetalingsblankett ettersendes fra Miljødirektoratet.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker, jamfør forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen sendes til Fylkesmannen. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes. Informasjonsark om klage på forvaltningsvedtak kan lastes ned fra www.fmbu.no – Miljø og klima – Klageskjema.

Offentlighet i forvaltningen

Den endelige revisjonsrapporten vil være tilgjengelig for offentligheten på www.fmbu.no, jamfør offentleglova.

Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for revisjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med forskrifter
 - Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
 - Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid virksomheter (internkontrollforskriften)
- korrespondanse mellom virksomheten og Fylkesmannen

- virksomhetens egen dokumentasjon knyttet til den daglige driften og til forhold av betydning for det ytre miljøet
- Utslippstillatelse for avløpsvann inkl. overvann fra Nedre Eiker kommune, av 13. mars 2002 (virksomhetens utslippstillatelse)

Informasjon til virksomheten

Annet relevant regelverk:

- Veiviser til regelverk for virksomheter, www.regelhjelp.no
- Lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet (miljøinformasjonsloven)

Brosjyrer/faktaark utdelt:

- HMS-etatenes brosjyre ”Kontroll med risiko gir gevinst”

Fylkesmannen anbefaler følgende veiledere/litteratur:

- Vurdering av risiko for ytre miljø. Rapport 197/2013 fra Norsk Vann (www.norskvann.no)
- Veileder om innlevering og deklarerer av farlig avfall (www.norsas.no)

Deltakere ved revisjonen

Tabellen under viser en oversikt over funksjonene til de personene fra virksomheten som deltok ved revisjonen.

Funksjon	Forberedende møte	Åpningsmøte	Intervju	Sluttmøte
Bestiller kommunalteknikk	x	x	-	x
Fagansvarlig, avløp og renseanlegg	x	x	x	x
Driftsansvarlig, avløp og renseanlegg	x	x	x	x
Stedfortreder driftsansvarlig, avløp og renseanlegg	-	x	x	x
Operatør renseanlegg	-	x	x	x
Operatør spylebil/ledningsnett	-	x	x	x

Fylkesmannens revisjonsgruppe bestod av følgende personer:

Håkon Dalen, revisjonsleder

Marianne Seland, revisor